

RÓZSA UJSÁG.

Szerkeszti és kiadja :

Dr. KAUFMANN ERNŐ

Pécs-Szabolcson,
Baranyában.

Rózsatenyésztők és rózsakedvelők
szakközlönye.

Előfizetési ára, postán
küldve :

Egy évre 2 frt.

Fél évre . 1 „

Évenként 10 szám.

Mindennemü postai küldemény a szerkesztő czime alatt adandó fel.

I. évfolyam.

November 1887.

6. szám.

A RÓZSÁSZAT MAGASABB KÖRÉBŐL.

Sajátszerü ujdonságtenyésztés.

(Folytatás.)

A rózsza érett gyümölcséből kiválogatott magvakat egyelőre fajok szerint apró ivópoharakban vízbe helyezzük, a poharakat pedig árnyékos helyre tesszük ; — igen czélszerü a fajok nevét papirszeletre írónnal írva, szintén a megfelelő poharakba helyezni, nehogy azok esetleg elcseréltessenek. A poharakban foglalt vizet naponkint frissel cseréljük fel, mely alkalommal a magvak az ujjak közt mindenkor jól megmorzsolandók, s a róluk így lemosott szemét, a fennúszó üres magvakkal együtt leöblítendő. Az 5-ik vagy 6-ik napon a friss vízhez poharankint mintegy 2—3 gramm finom konyhasót adunk s azt többszöri keverés által teljesen feloldjuk ; — ezen sós vízben a magvak 24 órán át álljanak, mire abból kivéve minden előzetes mosás nélkül félszárakra törültetnek s azonnal elvetetnek. Legjobb az elvetést a szabad földbe eszközölni, mivel csak ezen termelési mód mellett kaphatunk erős, jól megtásuló magoncokat, melyek mindjárt világrajöttek alkalmával szoknak hozzá az idő viszontagságaihoz s így természetesen jobban ellenállanak a tömérdek rózsabetegségeknek, mint a melegházban kieroletett finyas magoncok. — Sok rózsatenyésztő, köztük első sorban

Bennett, nagyban ütik a dobot a melegágyi tenyésztés mellett; meg kell azonban gondolnunk, hogy a gyorsabb termelés határozottan az alkati minőség rovására történik s a tapasztalat számtalan bizonyítékával rendelkezünk arra nézve, hogy a melegágyból nyert ujdonságok sokkal inkább hajlandók a megbetegülésekre mintsem a szabadban nyert fajok; — a melegágyi művelet ennél fogva csupán hidegebb égaljnál, tehát ott foganatosíttassék, hol a szabadbani tenyésztés ki nem vihető. — Az előre elkészített veteményágyak szabad, napos helyen álljanak s talajuk igen jó, porhanyó, homokos föld által képeztessek, végre besülyesztett deszkákkal minden oldalról jól berámázva legyenek. Az elvetés éppen úgy történjék, mint azt a canina-magvaknál már említettük, csakhogy sokkal ritkábban, minthogy a nemes magvak azon része, mely az első nyáron ki nem kelt, rendszeren többé nem kel ki, s így a nemes magvak veteményágya, mindjárt a kiültetés befejezése után feltörhető.

Az elvetés után ezen vetemények éppen úgy kezelendők mint a canina-ágyak, csupán a téli letakarás legyen kissé melegebb, különösen a thearózsa magvai felett, a takarónak azonban sulyosnak sem szabad lennie s így legczélszerűbb itt a laza mohataró, melyre még kevés túlevelű galyat, vagy ennek hiányában kurta szalmát tehetünk. — Magától értetődik, hogy az elvetés pontosan a fajok szerint történjék s tüzetes feljegyzésekkel beírt táblácskákkal láttassék el.

A tél folyamán itt is csak arra kell ügyelni, hogy a veteményre sulyos hórétegek ne rakódjanak; száraz fagyoknál azonban igen czélszerű a nevezett takarók fölé még ócska deszkákat vagy más födelet helyezni.

A tavaszi meleg fokozatos fejlődésével a takarókat is fokozatosan távolítsuk el s most első dolgunk legyen a sorok közti területeket kicsiny gyomláló kapával fellazítani. Ezután a vetés egyenletes, de igen mérsékelt nedvesen tartassék.

A kikelt plántácskák átültetése május végén, vagy június elején, a 3-ik törzslével megjelenésekor foganatosíttassék; legjobb a kiszúrást széles konyhakéssel eszközölni s a kiemelt plántákat 8—10

cm. széles, igen jó és laza földdel telt cserépbe pikirozni, a cserepeket pedig sülyesztőkaróval a földbe helyezni. Emez eljárás mellett ritkán esik meg, hogy csemetéinkből csak egyet is elveszítsünk, kellő további ápolás mellett valamennyi szép növekedésnek szokott indulni. Az edényekbe ültetett csemeték pontosan megjelölve napos, szabad helyen sülyesztessenek a földbe úgy, hogy az edény mintegy 2 ujjnyira kiálljon a földből, feneké alatt pedig a sülyesztőkaró által képezett tölcséralaku üreg foglaljon helyet, hogy így az edényekbe a férgek ne hatolhassanak be s hogy a fölösleges víz ez üregben helyet találjon.

Csemetéink a továbbfejlődés alatt nemsokára két, egymástól lényegesen elütő csoportra oszthatók; — nagyobb részük, mintegy 90—95% erősebb növése s meddősége (sterilitas) által tünik ki, míg kisebb része 5—10%, már a 4-ik levélke képződése után bimbócskát hajt, mely ha ki nem csipetik, csakhamar felnyílik s aránylag igen nagy, de egyszerű virágot hoz, mely mintegy a földön ülni látszik; — más csemeték bimbói azonban egyáltalán nem képesek felnyilni. — Későbbben, ugy augusztus elején mustrát tartunk a csemeték közt, mely alkalommal az immár jól begyökeresedett termő (fructilis) példányokat a tömbbel együtt, óvatosan nagyobb edénybe ültetjük át, míg a meddőket ugyanazon elővigyázattal egyszerűen a szabadföldbe iskolázzuk ki.

A termő csemeték jelentkező bimbói szorgalmasan és pontosan kicsipendők s ezen szabály a tenyésztőnek első és legfontosabb parancsa legyen, mivel a bimbók meghagyása néha egy értékes ujdonságot tönkre tehet, nekünk pedig első sorban jól kifejlett anyatóre van szükségünk, melyről későbbben több nemesítő galyat akarunk venni; — másrészt a kíváncsiság ne ösztönözze a tenyésztőt ily bimbók meghagyására, minthogy az ily első rózsák a kifejlett, tökéletességüket elért virágoktól lényegesen eltérnek. Csak a 3-ik és 4-ik évben szabad egy ily ujdonságon 2—3 erősebb bimbót meghagyni, melyek felnyilva, bár némileg megbírálhatók, a legtöbb esetben azonban különböznek azon testvéreiktől, melyek későbbben valamely jó alanyban fejlettségük legmagasabb fokát érik el. — Ezen termő edénycsemeték éppen úgy kezelendők

mint a többi edényrózsák s ha a 3-ik vagy 4-ik évben erősebb hajtásokat hoznak, jó alanyba továbbnemesíthetők, mindenkor eredetük pontos feljegyzésével. Ha ezen újdonságokról már kellő számú nemesítésekkel bírunk, úgy az anyatóket az edényekből a szabadba iskolázzhatjuk, hol egy-két évig még nemes galyakat szolgáltathatnak, vagy pedig keresztezésekhez anyatókként használhatunk.

Nem ritkán már az ily termő magoncok is beváló újdonságokat szolgáltatnak; kitűnnek különösen rövid növésük s szakadatlan remontálásuk által s éppen ezen tulajdonságaik teszik azokat szerfelett becsessé, minthogy azonban kevés galyat termelnek, szaporításuk szűkebb határok közé szorul s így kereskedelmi értékük a többi, erős növésű fajokénál, állandóan magasabb leend. — Fel nem fogható, hogy a rózsatenyésztők mindekkorig csak az erős növésű fajok után törekedtek, míg a rövid, zömök növésű s folyton nyíló fajok egészen elhanyagoltatnak, holott éppen ezek lennének hivatva a rózsafajok nemeseit, arisztokratáit képviselni. Állítsunk például egyet a rövid növésű s folyton nyíló fajok közül, teszem azt a: *Mad. Alfr. de Rougemont*-t egy hasonló színű és alaku, de hosszú növésű faj mellé, minő pl. a *Mad. Pierre Oger*; már első tekintetre is az előbbi fajt fogjuk jelesebbnek tartani s ha végre a nádalakulag felnyuló, de csak alig remontáló *Duke of Edinburgh*-ot összehasonlítjuk a *Camoëns*-sal, úgy az előbbi gyarlósága, óriási volta daczára, rendkívül szembeszökő leend, pedig a szegény *Camoëns*-t mindjárt megjelenésekor, mintegy gúnyolódva szólták le a legjelesebb rózsászok. Csak a legujabb időben támadnak különösen Németországban egészséges gondolkozású rózsászok, kik a törperózsákat szakadatlan viritásuk miatt nagyobb figyelemre kezdik méltatni s a francia eredetű jól virágzó, de kevés számú ily rózsafajok mellé, legujabb időben az angol *theahybridákat* állítják, mi által a rózsászatnak csakugyan helyesebb irányt adnak.

Magoncainknak nagyobb, meddő része, akként iskoláztassék ki, hogy ezen túl minden kiültetett tő állandóan megtartsa helyét. A tapasztalat ugyanis azt bizonyítja, hogy egy nemes rózsamagoncz

a gyakori átültetés által egyáltalán nem tökéletesedik s így csupán arra kell törekednünk, hogy az ily meddő, erős növésű magoncok állandó helyeiken jól begyökeresedjenek, mivel mint azt alább látni fogjuk, ezekből anyatóket akarnak nevelni. — Két, három év mulva ezen meddő magoncok hatalmas bokorra fejlődnek; némelyik közülök a 3-ik évben már termővé válhatik, míg egy részük még 10 év mulva sem hoz virágot s egyszerűen kidobható. Az így termővé vált bokrok egy része túlfejlett, tökéletlenül, vagy éppen fel nem nyíló bimbókat hoz, más része ismét a legszebb erősnövésű ujdonságokat szolgáltatja, legtöbbje azonban lazán telt, jól kifejlődött bibékkel és porodákkal bíró, szabályos alkotású virágokat termel. Ezen utóbbi magoncok azok, melyek az ujdonságtenyésztésre minden eddig használt anyafajokat fölülmulnak; — virágaik jól felnyílnak s bibéik oly nagy fejlettséget mutatnak, hogy még távol álló fajok himporával is könnyen keresztezhetők; korán nyílnak, gyümölcseiket nem dobják le, ezek tehát jól megérhetnek s végre a mi fő, a mesterséges megtermékenyítéshez igen könnyen hozzáférhetők.

Nem kell tehát a tenyésztőnek azon törnie a fejét, hogy anyatóul már ismert kerti fajt válasszon, hanem azon iparkodjék, hogy alkalmas anyatót önmaga neveljen s annak tulajdonságai szerint róla műleges párosítás által kiváló fajokat fog tenyészthetni, még pedig sokkal gyorsabban, mintha rossz magtermő fajokat egész nyáron át haszontalanul párosítgatna. — Igaz ugyan, hogy az anyató nevelése legalább 4 évet vesz igénybe, csakhogy egy így nyert anyatóról hallatlan számú s tervszerűen tenyésztett ujdonságokat nyerhetni s éppen ez azon körülmény, mely az ujdonságtenyésztés ja.ítására irányulván, ezen módszert saját-szerűvé teszi. Napjainkig az ujdonságokat ezen az uton még senki sem tenyésztette, csupán Drögemüller tesz említést egy a Louise Odier-ről nyert magonczról,*) mely állítólag jó magtermő s rajta az anyafajnak bourbon-jellegei eltűntek. Daczára a sok megtámadtatásnak, mely ezen rózsászt újabb időben annyi oldalról éri, Drögemüllert már a legértelmesebb rózsásznak kell tar-

*) Rosen-Jahrbuch, 1883, 195. lap. 8-ik szám.

tanunk, különösen csekély jelentőséggel bíró ellenségeivel szemben, míg másrészt nem vehető tagadásba, hogy irodalmi terén gyakran messze szokta a sulykot dobni.

A francia rózsatenyésztők ujdonságaikat az esetek eminens többségében a leirt mód szerint nyerték és nyerik még ma is; tehát a keresztezést vagy a megtermékenyítést a természetre bizzák s művészetük az érett gyümölcs begyűjtésénél kezdődik. Ezekkel szemben az angolok, de különösen Bennett, ujdóságait mesterséges termékenyítés folytán tenyésztí s így természetesen a nyert ujdonság tervszerű műveleteknek az eredménye. Ugy a francziák, mint az angolok s újabb időben a németek is, anyatőnek ismert kerti fajokat használnak, míg vázolt sajtászerű tenyésztésünkhöz e célra különösen nevelt anyatók szolgálnak, melyeknek nyíló virágai mesterséges uton termékenyítettnek meg. Egy ily önnevelt anyatőnek erősebb növéssel, korán és jól felnyíló, lazán telt virágzattal, kifejlett bibékkel kitűnő gyümölcstermő képességgel s végre jellegtulajdonsággal kell birnia; fő dolog ezek közt azonban a bibék fejlettsége s a jó gyümölcstermő képesség, míg a többi tulajdonságok csak alárendelt s inkább óhajtott kellékeket képeznek.

Tegyük fel, hogy egy ilyen magonc immár rendelkezésünkre áll s bimbóval is meg van rakodva, mi lesz tehát a teendő?

(Folyt. következik.)

Az erdei vadonczok kezelése.

Régen túlhaladott álláspont immár, hogy az erdőből hozott rózsavadonczok a mesterségesen tenyésztett alanyoknak jóval mögötte állnak. Ha a rózsza nemesítésénél általában használtatni szokott alanyokat értékük szerint osztályozni akarjuk, úgy az egyes czélok szerint a következő sorrendet állapíthatjuk meg:

1. Magas törzsnek a szabadban: *a*) magról tenyésztett *R. canina*, *b*) De la Grifferaie dugványról,*) *c*) egyéb erős növéssű kúszórózsák, mint: Boursaulti, Beauté des Prairies stb., *d*) *R. canina* az erdőből; végre fel kell még emlitenünk a mult években javaslatba hozott, de kelleg még nem ismert *Viburnum lantaná-t*, mely eserje némely külföldi rózsász

*) Alkalmilag bővebben lesz tárgyalva.

állítás szerint a nemes rózsát igen jól felveszi. Ha ez állítás valónak bizonyulna, úgy az a rózsászatban roppant haladást jelentene. (Kísérlet alatt van.)

2. Magas, vagy félmagas, ugynevezett hamburgi törzsnek az edénytenyésztésnél: *a*) canina-magoncz, *b*) De la Grifferaie, *c*) egyéb kúszófajok, e két utóbbi dugványról nevelve.

3. Bokortőhöz a szabadban: *a*) canina-magoncz, *b*) *R. rubiginosa*-magoncz, *c*) kivételesen *R. Manettii*-dugványok.

4. Finomabb melegágyi bokortőkhez: *a*) *Grandiflora*-magonczok, (Pol. Bernaix) *b*) *Manettii*-dugványok, *c*) a még kevésbé ismert nálunk ritkán található, de tömérdek rostgyökeret hajtó *R. canina* var. *caucasea* Lindl., *d*) közönséges canina-magonczok.

Mindezekből azt láthatjuk, hogy az erdei vadonczok nagyon is az utolsó helyen állnak, minthogy azonban igen könnyen szerezhetők be erdeinkből, szükségesnek látszik az azokkal való okszerű bánásmódot közelebből megismertetni.

Az erdei rózsavadonczokat legjobb korán ősszel, mindjárt az első erősebb derek után, már jó előre elkészített gödreikbe ültetni. Nagyon fontos mozzanat az ily vadonczok gyökérzetének kezelése, minthogy fölületes előkészítés mellett később tömérdek futóhajtásokat hoz, minden esetre a törzs erejének rovására. Ellentétben a magonczok rostos gyökérzetének kezelésével, az erdei alanyok gyökerei erősebben visszanyesendők, különösen a buczkós vastag gyökerek, az erős kertészollóval ejtett sebek azonban éles késsel simára metszendők; — ugyanigy metszendők ki alapjukban a gyökéren netán jelenlevő egyéb hajtásconkok is, míg a vékony egészséges rostgyökerek kiméletesen meghagyassanak. Maga a vessző, a nemesítésre szánt hely fölött mintegy 5 ujjnyira egy szem fölött szintén visszanyesendő, a seb pedig jól beviaszolandó. El lévén az alany ekként készítve, a gyökérzet friss marhatrágya, szitált agyagföld és víz keverékéből álló higpépes folyadékba mártandó, mire azt haladéktalanul beültethetjük. Az elültetés mélységét maga a föld határozza meg; mélyebben a zöld héj kezdeténél soha ne ültessük azt, a gyökérzetre pedig rostált porhanyó földet apró részletekben hintsünk s különösen arra ügyeljünk, hogy üres hézagok a gyökér és talaj közt ne képződhessenek, mit kikerülünk akkor, ha a földet ujjainkal a hézagok közé toljuk. A gyökérre szórt földet már a beszórásakor kell kezünkkel eligazítani s jól lenyomkodni, mi közben a gyökereket úgy igazgassuk el, hogy különösen alsó felük a talajra jól ráfeküdjék, a lábbal való taposást azonban szigorúan kerülni kell. Beültetés után a talajt bőségesen meg kell öntözni, hogy ez által a föld a gyökérzethez még inkább hozzásimuljon, maga a törzs pedig, az előre beütött karóhoz két helyen, alsó és felső negyedében kötöztesték, nehogy a téli erős szelek által ide-oda hajtva

sérüléseket szenvedjen. Nem kis fontossággal bír a törzs helyzete a karóhoz; sokan a tőt a karó északi oldalára helyezik s ez által azt iparkodnak elérni, hogy a nyári forró nap ne hasson rá kiszáritólag; csakhogy az így elhelyezett tők, a tavaszi éltető napsugarak elől is el lévén rejtve, rendszeren későbbben viritanak. Délnek eszközölt elhelyezés mellett a dolog éppen megfordítva áll; legjobb tehát a keleti elhelyezés, minthogy így a tő még forró nyári napon is csak délelőtt kap erősebb napot. Nagyon természetes, hogy árnyékos helyeken ezen pontok nem jönnek tekintetbe, azonban a szabadon álló tőknél a déli irányban történt elhelyezés sem kifogásolható; a tapasztalat tanuskodik mellette, hogy a vadrózsa a napos helyet is szereti; a pusztán álló vadrózsatő rendszeren erősebb és edzettebb az erdei tőnél, nem hajt annyi futóhajtást s fában is sokkal hatalmasabb. — A tél beálltával igen czélszerű az így beültetett tők köré kurta trágyát rakni úgy, hogy azt a rakott domb legalább fél lábnyi magasságig szorosan környezze, mert így tartós száraz fagyoknál kikerüljük a tőnek annyira kellemetlen kiemelését, másrészt pedig a téli nedvesség a trágyát kilugozva, javítani fogja a talajt. Tanácsos még az ily ujonczot hosszú szalmával könnyedén betakarni, minthogy így a nedvek elszállása némileg mégis akadályozva lévén, a tavaszi nemesítés alkalmával a kéreg jobban fog leválni; ezen szalmatakarót azonban addig ne távolítsuk el, míg tavasszal a tő hajtani nem kezd. F.—

(Folyt. következik.)

Macska-e vagy gyik?

Az a tömérdek ellenség, mely kerteinkeit éppen a legvirágzóbb évszakokban szokta ellepni, magában a természet anyagforgalmában találja elszaporodását gátló főlebbvalóját; így például a rovarok más, ragadozó rovarok, gyikok, békák, madarak, a sündisznó, vakond stb. által gyérittettek; — van azonban a kertnek, de különösen a rózsáskertnek egy oly ellensége is, mely pusztításait éppen a leghidegebb tél idején, a szem előtt ugyszólván rejtve végzi s így az általa okozott kár, természetesen kétszeres számba vehető. S ez az alattomos de veszélyes ellenség a mezei egér, mely télire védettebb helyekre, a melléképületekbe, kazlakba, szemétködrökbe, csürökbe, magtárakba s több ily alkalmas kitelelő helyekre szokott bevonulni, hol azután ha ellenállásra nem talál, érzékenyen szokta a gazdát megkárosítani. Igen gyakran hallunk panaszokat a rózsászoktól is, hogy kerteikben a szalmával letakart rózsatők alá egerek jutottak s a rózsza hajtásait vagy annak héját lerágták. Ehez képest az irodalom is megemlékezik az egérről, sőt így ősz táján a különféle szaklapok tuczat számra hozzák a hirdetésekkel ilyen meg amolyan egérmérgekről, mérgezett kukoriczáról,

buzáról s több ilyen irtószeréről, de hogy valahol a macskát ajánlanák, arról mindenki hallgat, senki sem látja a fát az erdőtől, pedig bebizonyított tény, hogy oly ház környékén, hol 2—3 kiszoktatott s nem a meleg konyhában hizlalt macska van, ott ugyan hasztalanul keresünk egeret. Érdekes az ily hivatásbeli macskákat még nyáron is megfigyelni, miként hajszolják a cserebogarakat, tücsköket s több eféle rovarokat, különösen alkonyat táján. Igaz ugyan, hogy a macska a cziczványokat is megöli, sőt a gyikokat is pusztítja s különösen ez utóbbiért a legtöbb kertész haragját vonja magára elannyira, hogy némely tulbuzgó kertész ezen rossz szokása miatt nem tűr a kertjében macskát. Ez pedig mint mindjárt látni fogjuk igen helytelen nézet. — A gyik mint tisztán rovarevő hulló, azon rovarokat pusztítja csupán, melyek nappal mozognak; éjjelre odujába vonulva ő maga is aluszik, holott a macska a nappali s éjjeli rovarokat egyaránt pusztítja s e mellett télen kitünő egerész, mely időben a gyik tudvalevőleg téli álmat aluszik. Igaz ugyan, hogy a macska csupán a nagy rovarokat üldözi, nekünk azonban éppen ezeknek az álczái okozzák a legnagyobb károkat s ha egy macska egy oly nőstény cserebogarat emészt fel, mely a kert talajára ereszkedve éppen petéit szándékozik lerakni, bizonyára több hasznot hajt, mint egy tuczat gyik egész nyári működése által; másrészt az oly kertekben, melyekbe a macskák járatosak, egész bátorsággal takarhatjuk rózsáinkat szalmával s az egerek miatt nyugodtak lehetünk. A macskák ellen még azon panasz is szokott felmerülni, hogy különösen a friss vetésekben sok kárt okoznak kaparásaik által; — ezen panasz teljesen jogosult, azonban van ez ellen igen egyszerű és alapos védekezési módszer: rakjunk az ily veteményekre tüskés rózságakat az erdőből, vagy egyébbb szűrő galyakat, biztosak lehetünk benne, hogy ezen helyet a macskák kerülni fogják.

A mondottakból immár önként következtetik, hogy kerteinkben a gyikokat áldozatul kell ejteni a macska kedvéért, bár minden kertész szeretné, ha a macskákat a gyikok üldözésétől le lehetne szoktatni. — Legnagyobb bűne a macskának a madárpusztítás s csakugyan minden emberben felpeszdül a vér, ha a macska esetleg egy éneklő madár után ólálkodik; hát még a fészkek? no ezek ugyan védtelenül állnak a macskával szemben; — pedig ez a dolog korántsem oly aggasztó, mint a minőnek látszik. A madarak, mielőtt fészkelnének, igen jól kitanulmányozzák a helyi viszonyokat s csak igen ritkán fordul elő, hogy a macska egy éneklő madarat elkaphat, vagy pedig fészket kirabolhatja. Mindezen panaszok alig számbavehető érveket képeznek a macska ellen, míg mellette anyagi tény szól, hogy a kertész bátran szerződteheti a macskát házához és kertjéhez.

BIRÁLATOK.

31. **Belle des Jardins.** — *Gall.* (Guillot fils, 1872.)

Biborvörös, fénylő violakarminnal foltozva s fehéren csikolva, sajátos, meglepőleg szép, öszhangzatos színű tarka rózsza; középnagy, néha nagy, meglehetősen kiterülő szabályos alkotással, jó tartással és jó illattal. Növése erős s különösen kemény fájú, nálunk teljesen télálló. Keskeny levelekből képezett lombozata igen szép, sűrű, fénytelen, világos-zöld színű, tartós. — A „*Rosa gallica*“ vagyis francziarózsák csoportjában e nevezetes faj a vezérszerepet játsza s szinompájával csoportbeli társait minden tekintetben fölülmulja, csak az kár, hogy fajjellegénél fogva évenként csupán egyszer virágzik s virágzata valami nagyon dúsnak sem mondható. Magasan vagy félmagasan nemesítendő, nyesése félrövid legyen, téli takarása azonban nem szükséges. Hogy dugványozásra és hajtásra mennyiben volna e faj alkalmas, a rendelkezésünkre álló irodalomból nem kutatható ki, éppen így maradtak rejtve a keletkezésére vonatkozó adatok is. Bár évenként e faj csak egyszer nyílik, sajátos feltűnő színezete miatt tulajdonképpen egy rózsakertből sem volna szabad hiányoznia.

32. **Blanche Moreau.** — *Cent. m. b.* (Moreau & Robert, 1880.)

Nagy, telt, tisztafehér, később halvány fakórózsaszínű elmosódott csikolatokkal; jól felnyíló, fürtökben viritó, bimbói szép mohozattal. — A Petersen kiel rózsakertész az erfurti német kertészeti ujság 29-ik számában igen kemény bírálat alá veszi ezen nagy lármával hirdetett moharózsát s a tenyésztőkkel szemben hosszas megfigyelés alapján azt állítja, hogy csupán bimbói szépek, míg a felnyílt rózsza a legtöbb esetben rendetlen szíromképződést mutat s szerfölött lapos alkotású; növést fában P. igen erősnek találja, de ujravitását nem észlelte, hanem a szabadon álló tői mind megpenészesedtek s csupán hajtásra találta azt czélszerűnek. — Ezek után ezt a rózsafajt nem merjük melegen ajánlani, azonban, tekintve Kiel északi fekvését, meglehet, hogy ott egy tartósabb ősz hijában e faj nem remontál, míg máshol, de különösen nálunk, tán a legnagyobb megelégedésére szolgálhat termelőjének. Erős növése miatt czélszerű bokoralakra nemesíteni; nyesése is hosszú legyen, míg téli takarása teljesen fölösleges.

33. **André Schwartz.** — *Thea.* (Schwartz, 1882.)

Sötét karminpiros, csak gyenge, a mélyben észrevehető világosabb árnyékolattal, a szirmok közepén néha fehér csikkal. Középnagy, jól telt, szép alkotással és jó tartással; növése középerős, virágzata rendkívül dús és szakadatlanul megújuló; lombozata gyönyörű fénylő barnás-zöld, pirosas szegélyzettel, állandó. — Nagy hátránya, ezen különben rendkívül gyengéd thearózsának, hogy szirmainak finomsága miatt, felnyílása után a legkisebb naphőségben is azonnal elpörkölődik. Kifogtunk rajta: cserépbe ültettük gyökérnyakba nemesített bokortőjét s a szabadban, földbe sülyesztve, nap-sütötte helyen hagytuk felbimbózni; a mint azonban a viritás küszöbön volt, hűvös szobába hoztuk, hol egy hétig gyönyörködhettünk remek alkotán s kitűnő átható theaillatán. (Gebr. Ketten luxemburgi rózsászok új árjegyzékében, a 106-ik oldalon az áll, hogy e faj gyengén illatozik; — ez nem áll, mivel e rózsafaj éppen ellenkezőleg igen erős theaillatot áraszt.)

Szabadban s napos helyre tehát e faj nem való, árnyékos helyen pedig nem kapja meg eredeti sötét karmin színét, míg a leirt bánásmód mellett teljes pompájában mutatja magát, sőt ha elviritás után kissé visszanyesetik, az edényt friss kövér fejfölddel látjuk el s újra a szabadba, napos helyre hozzuk, még pompásan remontál is. Ily kezelés mellett szobarózsáink számát egy uj, gyönyörű thearózsával szaporíthatjuk, csak a becserepezéshez 2—3 éves egészséges rostgyökeres tőt vegyünk s egy éven át ennek bimbóit irgalmatlanul csipkedjük ki. Hajtatásra e faj nem való, mivel a melegágyban halvány virágokat hoz, míg dugványozhatóságára nézve csak most áll kísérlet alatt. Nyesése félrövidre történjék, míg szabadban álló, mindenestre magas, vagy félmagas tői, száraz meleg takarót igényelnek.

34. Cornelia Kook. — *Thea.* (Anthony Kook, 1855.)

A különféle nyelvű rózsakertészek árjegyzékében e négy betű: „Kook“ rendkívül módosul; némelyik tesz hozzá, a másik meg elvesz belőle a saját izlése szerint; a németek többnyire „Koch“-nak írják, J. Pernet fils-Ducher „Kok“-nak, Lévêque & fils meg éppen „Kock“-nak írja; miután pedig a tenyésztő angol volt, feltehető, hogy e rózsát nevének, vagy leányának ajánlotta s így természetesen a helyes kiírás csakis „K o o k“ lehet. (olv. kúk.) A rózsza nagy, néha igen nagy, túltömött, sárgásfehér, az elviritás felé gyenge-testszínnel elfutódva, illat nélkül. Növése mérsékletes, nem igen dús viritású s igen nehezen nyílik fel, hosszú erős kocsánon ülő felmeredő bimbói azonban igen szépek s rendkívül állandóak. Ezen utóbbi tulajdonsága folytán az üzletkertészetben nagy jelentőségre vergődött, különösen Amerikában, hol D. Conard philadelphiai rózsász, e fajból csupán a bimbók kedvéért évenként 40—50 ezer darabot termel. — Kerti rózsának e faj nem való, míg üzleti célokra kitünően beválik s ezért kizárólag bokoralakban tenyésztessék. Nyesése valamivel rövidebb legyen, szabadban álló tői pedig jó száraz téli takarást igényelnek. Edénybeli bokrai a hajtatásra igen jók

35. Crown-Prince. — *Rem.* (W. Paul & Son, 1880.)

Fénylő biborvörös, közepén sötétkarminnal árnyékolva, elviritáskor lillába játszó; igen nagy, jól telt, illatos, széles, csészealakúlag rendezett erős virágszirmokkal, szép alkalóssal és pompás tartással; korán és elég dúsán virágzik s bár tökéletlenül remontál, impozáns alakja s erős, szép koronás növése miatt az első rendű kertirózsák közé tartozik. Dugványokról is könnyen szaporítható s így nyert bokrai a korai hajtatásra igen értékesek. Szabadban magasan, de még helyesebben félmagasan nemesíttessék, sőt erős növése folytán bokoralakra is vehető. Nyesése valamivel hosszabb legyen, téli takarása azonban csak valamiképpen védett helyen, egészen fölösleges. A „Duke of Edinburgh“ csoportváltfaja, csakhogy ennél arányosabb növése, szép koronája, dúsabb virágzata s kellemes illata miatt sokkal értékesebb.

36. Paul Neyron*). — *Rem.* (Levet, 1869.)

Pompás telített rózsaszínű, túlnagy, eleintén golyó-, későbbben csészealakú; telt, illatos, kemény és állandó szirmokkal, kifogástalan alkattal és jó tartással. Növése hatalmas, sima, felmerendő sudaras hajtásokkal; elég

*) Sokhelyütt tévesen „P a u l N é r o n“-nak iratik.

dúsan virit, jó időjárás mellett második virágzatot is hoz s hogy harmadikat is kapjunk, a második viritás után kissé vissza kell nyesni, talaját pedig trágyaönteléssel javítani. Első virágai oly óriásiak, hogy vele e tekintetben tán csak a *M. d. F. e. r. d. J. a. m. a. i. n* (*American Beauty*) versenyezhet. Eme nálunk meglehetősen télálló faj, mindenféle nagy elterjedtségnek örvend; nemesíthető gyökérbe, félmagasan és magasan egyaránt, a helyek közt sem válogató, a különféle rózsabetegségek iránt sem fogékony, edényben is tenyészthető, melegágyi üzlettermelésre is kitűnő, egy szóval: a rózsaszínű remontáns rózsák élén vezérszerepet játszik; — nyesése hosszúra történjék. *Victor Verdier* ♀ × *Anna de Diesbach* ♂. —

A rózsairódalomban az egyes rózsanevek keletkezése napjainkig rendkívül elhanyagoltatott s így számtalan jeles fajok neveinek képviselőiről mitsem tudunk; bizonyára így van a legtöbb rózsász *Paul Neyron*nal is; tudja, hogy az tulajdonnevet képvisel, de az illetőről fogalma sincsen. Kettő testvérek, luxemburgi rózsászok, nagy szolgálatot tettek a rózsászatnak az által, hogy legújabb árjegyzékekben a rózsák általános tulajdonságait betűkkel jegyzik fel s így tér maradván a történelmi adatok számára, a mennyire lehetséges volt, ezeket is felsorolták. Ezen ezélszerű újítás e jeles rózsacégnek csakugyan becsületére válik. — *Paul Neyron* egy bécsi születésű, *Lyonban* tanuló orvosnövendék volt s *Levetnek* bennső barátja, egyuttal rózsásztársa lehetett, mivel e gyönyörű rózsafajt még életében szerinte nevezte el, sőt annak a német-francia csatában bekövetkezett eleste után, emlékére egy szép thearózsát is elnevezett, mely rózsza „*Souvenir de Paul Neyron*“ név alatt szintén szép elterjedtségnek örvend.

Különfélék.

Comtesse de Serényi. — Mivel a *Rózsa Ujság* 4-ik számában megjelent, a *Comtesse de Serényi* nevű rózsáról szóló cikk tévedésen alapul, legyen szabad ezen tévedést kiigazitanom. — Ezen rózsának csakugyan „*Comtesse de Serényi*“ az igazi neve és nem is volt soha más. A *Serényi* grófi család még jelenleg is fennáll Magyarországon, *Gömör* megyében *Putnokon* van is kastélyja. A „*Deutscher Gartenkalender*“ két ily rózsát sorol fel; az egyik a gyakran említett *Comtesse de Serényi*, a másik pedig *Comtesse Vally de Serényi*. E nevek *Némethonban* is mint magyar nevek vannak elismerve. — Valóban kár lenne egyet azon rózsák közül, melyek magyar nevet viselnek,

ezen tisztéből kivetköztetni, vagy azt legalább kétessé tenni. **B. S. M.**

A szerkesztőség utóirata. — *Nietner* katalógusában, a zsebalaku kiadás 124-ik lapján, miként ez a rózsza leírásánál idéztetett is, határozottan ez áll: „1222 hb. *Comtesse de Seringe* (*Lacharme*, 1875), siehe auch *Comtesse Vally de Seringe*“; ezenkívül ugyanazon lapon e név, t. i. *Seringe*, az 1228-ik szám alatt is ismétlődik. Itt tehát *Nietner* első sorban e két különböző fajt tartalmazza össze, *Lacharme* rózsáját *Fontaine* rózsájával s így a cikk íróját csupán a fajazonosság tévutjára vezette. De nem így a névvel, melyet határozottan és következetesen „*S e*“

ringé"-nek ír; — e nevet tehát azon alapon, hogy Nietner névsora egy jobb hiányában jelenleg is az uralkodó, okvetlenül így kellett felvenni, pedig Nietner ebben is nagyot téved. A bárónőnek eme elismerésre, sőt követésre méltó szíves figyelmeztetése okul szolgált a szerkesztőségnek e név alapos kipuhatólására; el kezdtünk tehát kutatni, felforgattunk vagy 50 db. művet, katalogust stb., de sehol nem akadunk felvilágosításra s már már azon voltunk, hogy az igazság kiderítésére magát Lacharme-t fogjuk megkérni, midőn egyszerre csak megjelent Gebrüder Ketten luxemburgi rózsászok ez idei árjegyzéke, melyben az 55-ik oldalon, 584-ik szám alatt a rózsza leírása után ez áll: „Einer grossen Rosenfreundin aus Ungarn gewidmet“; itt azonban a Serényi név csekély hibával „Sérényi“-nek van kirva, bár a 32 db. kéznél levő kerti névsor közt még a legjobban, míg a többinél, mint azt a 4-ik számban felmentítettük, különféleképpen el van ferditve, melyhez okul bizonyosan Nietner katalogusa szolgálhatott. Most tehát a rózsza leírásakor e tekintetben felhozott kételyek elenyésztek s minden magyar rózsász büszkén javíthatja ki rózsája nevét az őt megillető Comtesse de Serényi-re, a tisztelt bárónőnek pedig újból köszönetet mondunk szíves figyelmeért.

Edényrózsák védelme. — Most, a tél közeledtével, minden rózsász iparkodik edénybe ültetett rózsáit elkészíteni s fedél alá hozni. Ilyenkor gyakran zavarban vagyunk a hely dolgában s gyakran kell a cserepeket hely szüke miatt a hideg- vagy melegház alapföldjére helyezni, pedig éppen ilyenkor vannak azok a férgek veszélyének leginkább kitéve, mert csurgónylásukon át a tömbbe giliszta- ták, pinczeszamarak (Kellerassel) és egyéb kártékony férgek szoktak be-

lopózni. Ennek kikerülésére a kertészek a beültetett edényeket deszkára szokták állítani, ez azonban nem védi meg azokat teljesen e veszedelemtől, hanem teljesen fölöslegessé válik, ha beültetés előtt a csurgólyuk környékét az edény fenekén bagólével kenjük be. Dohányos kertész 100 közt bizonyosan 99 van, s így a bagólé gyűjtése mindenütt igen könnyű. Egy kis pohárba, vagy széles száju porüvegbe 2—3 ujjnyi borszeszt (Spiritus) öntünk s a pipamocskot ebbe rakjuk; hogy el ne romoljék, az elpárolgott borszeszt időnkint friss felöntéssel pótoljuk. Ha most egy kis rudacska végére vatta- vagy csepűpamutot kötünk s ezt a bagólébe mártva, az edény csurgónylása körül a feneket jól bemázoljuk, bátran állíthatjuk azokat a pusztá földre is, alulról még 6 hónap múlva sem lopózhatnak az edényföldjébe kártékony férgek, mint-hogy a dohányle ilyen alakban hosszú időn át megtartja mérgező hatását s a férgektől rendkívül kerütketik. — Igen egyszerű, költség és fáradság nélküli biztos védekezésmód.

F.—

Uj takaró-anyag. — A rózsza téli takarója a bevett gyakorlat szerint majd föld, majd fenyőgaly, hosszú trágya, szalma, kendertöredék s több eféle szokott lenni a szerint, a mint azt az egyes fajok megkívánják, vagy a mint azokhoz a rózsász legkönyebben juthat. A takarás nem azt célozza, hogy a rózsza csupán a hideg behatásától óvassék meg, hanem főképpen a hőmérséklet nagyobb fokú és gyors ingadozásának távortartása, valamint a tartós nedvesség behatásának a meggátlása az, mire a letakarásnál leginkább figyelniünk kell. Jó szolgálatot tesz a könnyebb száraz ta-

karást igénylő rózsáknál a közönséges erdei haraszt: *Pteris aquilina* levele. E növény némely vidéken nagy mennyiségben terem, különösen erdők tisztásain, vagy a cserjésekben s széles szárnyalt leveleit még szeptemberben összegyűjtjük, úgy azok beszáradva ruganyos keménységüket nem veszítik el, kezelésük is sokkal könnyebb, mint a fenyőgalyaké, a rózsára férgeket sem hoznak, takaróképességük pedig jóval a fenyőgalyaké fölött áll. Hogy a szél szét ne fúhassa, két, három, ferdén keresztbe tűzött karóval az általa képezett takaródomb könnyen megerősíthető. Felrakásnál úgy kell iparkodnunk, hogy a levelek felső lapja lefelé nézzen, csúcsa pedig a központtól a környezet felé legyen irányítva, hogy így az esővíz mint egy fedélről lefolyhassék. Az így takart rózsák azután szárazon maradnak s igen jól áttelelnek. Ott, hol az erdei haraszt nagyobb mennyiségben kapható, kizárólagos alkalmazását melegen ajánlhatjuk.

Irodalom. — A R. U. szerkesztőségének a napokban egy igen díszes kiállítású művecske küldetett be, czime: „Die Kultur der Rosen in Tüpfen,“ írta Joh. Wesselhöft langensalza (Thüringia) rózsász. — Ezen remek művecske bizonyára nagy örömmel fog a rózsászok által fogadtatni, mivel bőséges gyakorlati utmutatásul fog szolgálni a rózsának edénybeni tenyésztésére, különös tekintettel a szobatermelésre s téli hajtásra a szobában. Sok évi tapasztalatot eláruló fejezetben iratik le benne a rózsának

ablakközi tenyésztése s különösen szabatosan van benne tárgyalva az ily ablakközök s előablakok olesó és czélszerű berendezése, elannyira, hogy a munka áttanulmányozása után bátran elmondhatjuk, miszerint a rózsatenyésztéssel ezután oly egyének is foglalkozhatnak, kik az ablakokon kívül e célra semminemű egyéb helyiséggel nem rendelkeznek. Szó van még ezen kívül e művecskében a dugványozásról s a nemesítésről is, végül pedig a szobatenyésztésre használható rózsafajok birálatilag iratnak le benne. A mű ára 2 márka (1 frt 25 kr. o. é.); megrendelhető minden könyvtáros által, vagy pedig a kiadónál. (B. T. Voigt, Weimar.) Miután hazánkban a rózsának edénybeni tenyésztése még csak gyermekecipőkben jár, melegen ajánlhatjuk e művecskét németül tudó honi rózsászainknak.

Megjelent — Maurer János, kassai szőlőtelepítvényes és a „Szőlőszeti, Borászati és Gazdasági Lap“ szerkesztője első amerikai szőlőtelepének ez évi őszi árjegyzéke, melyet változatos, főként pedig legkiválóbb csemege fajaival az érdekllett szőlőtermelőknek melegen ajánlhatunk. Borászatunk érdekében valóban örülhetünk, hogy az amerikai telepek ügye kezd lendületet venni, a mi annyival inkább kívánatos, mivel a phylloxerával szemben csakis ezen a módon fogjuk hanyatlásnak indult hegyi bortermelésünket fentarthatni. A kinek tehát jó amerikai vagy európai venyigékre szüksége van, forduljon Maurer János szőlőtelepítvényeshez,

Kassa, „Maurer udvar.“ Árjegyzék kívánatra bérmentve küldetik.

Halálozás. — Mult hó 27-én mult ki Vésey Rezső, csak nem rég

nyugalmazott törvényszéki bíró Pécssett 66 éves korában. A kertnek, de különösen a rózsának nagy kedvelője volt. — Nyugodjék békében!

UJ RÓZSAFAJOK 1887-re.

Purpur von Weilburg. — *Ind.* (Jacobs.)

Állandó sötét karminpiros, közep-nagy, néha telt, golyóalakú, felnyilva kissé laposabb. Növése mérsékletes, igen dúsán, egészen a fagy beálltáig virít.

Mad. Scipion Cochet. — *Thea.* (Bernaix.)

Világossárga alapon halvány-rózsaszínű, fénytelen fehérrel elfutódva, közepe barack- és kanárisárga, biboros fuvalattal; nagy, telt, tetőzött, egyesén álló, felmeredő. Növése erős, bogaz. (Jó faj.)

Attraction. — *Thea-hyb.* (Dubreuil.)

Világos karmin, khinai sárgával árnyékolva, szegélyzete világosabb, alap-

jában sárgás; közepnagy, telt, tetőzött, illatos, bimbója tojásalakú. Növése mérsékletes, rendkívül dúsán s fürtökben virít.

Jules Barigny. — *Rem* (E. Verdier.)

Karminpiros, a szirmok hátsó lapja halványabb; nagy, igen telt, bombalakú, igen illatos. Növése erős, felnyúló sudaras hajtásokkal.

Orgeuil de Lyon. — *Rem.* (Besson.)

Élénk bársonyos karminpiros, lángholó cizinóberpiros ragyogással; közepnagy, meglehetősen telt. Növése erős, egyenes ágakkal, dús virággzattal.

Szives tudomásul.

E. A. urnak, H.-M.-Vásárhely. — Szívvel gratulálunk!

P. M. urnak, Ó-Becse. — Miután az utalványlapon csak a 4-ik számról volt szó, megküldtük az 5-ik számot a színnyomatós ábrával újból. Reméljük megkapta.

S. V. urnak, Arad. — Azokról az ígért közleményekről magánlevelünkben megfeledeztünk; nagyon természetes, hogy a rózsászatnak ily buzgó barátjától minden néven nevezendő közleményt igen szivesen fogadunk; — a többi miként azt látja, kívánsága szerint történt.

H I R D E T É S E K.

Th. Nietner, Verzeichnis aller bekannten Gartenrosen.

Zsebalakú könyv, egészen új, az 1881-ig megjelent rózsafajok felsorolását és leírását tartalmazza, üres lapokkal a további fajok bejegyzésére. Ujonan 6 márka. Vássonba kötve csomagolás és postadíjjal 2 frt 50 kr-ért eladó.

A „R. U.” szerkesztőségénél.

Magasan nemesített rózsák

magról tenyésztett alanyokon (R. canina)

ugy szintén erdei canina-alanyokra nemesítve magasan és bokoralakban; 2—3 éves erős tők, a szabadból és cserepekben, az eladó választása szerint, darabja 50 kr. —

Ezen kívül

Rosa canina magvak Erdélyből

egészséges csiraképes minőségben, megegyezés szerinti árban.

A címet megmondja a „R. U.” szerkesztősége.

JOHANNES WESSELHÖFT.

Rosenschulen in Langensalza (i. Thüringen.)

Grosse Vorräthe von hoch- und halbstämmigen, sowie niedrigen Rosen, in den besten älteren und neueren Sorten. — Katalog gratis und franco zu Diensten.

R ó z s a k e d v e l ő k

régiebb és legújabb fajokból a legszebb választékban szerezhetik be szükségletüket (magas törzsek és bokrok,) a legjutányosabb árak mellett. Kivánatra a színek szerint osztályozott árjegyzék ingyen és bérmentve küldetik meg.

GEBRÜDER KETTEN

Rosengärtner zu Luxemburg.

☞ Kéretik német- vagy francia nyelven levelezni. ☞

Rosenfirma Gebr. Schultheis, Steinfurth

bei Bad Nauheim (Hessen)

Wer niedere, halbstämmige Hamburger Treib- und Stammrosen, sowie neue Rosen für Töpfe u. s. w. kaufen will, der lasse sich, ehe er bestellt, den Engroskatalog der Rosenfirma Schultheis kommen, er findet darin die billigsten Preise für die besten, schönsten Treibrosen-Sämlingshalb- und Sämlingshochstämme. — Canina-Sämlinge 1 jähr., 2 jähr. und 3 jähr. etc.

Alleinige Agentur für das Festland von Henry Bennet in Shepperton, England.